

สรุปผลการดำเนินงาน โครงการติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรค

โรคพิษสุนัขบ้า โรคปากและเท้าเปื่อย และโรคเฮโมรายิกเซพติซีเมีย ประจำปี 2562

ผลการดำเนินงาน

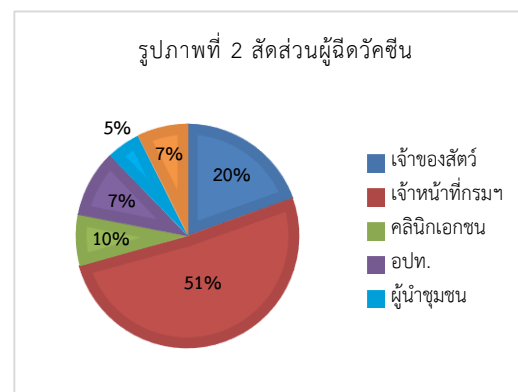
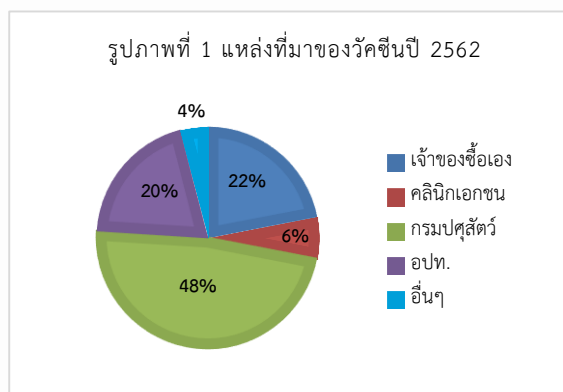
การดำเนินงานโครงการอยู่ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง เดือนกันยายน 2562 ซึ่งเป้าหมายวัคซีนหลักที่ทำการติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคในครั้งนี้ คือ โรคพิษสุนัขบ้า โรคปากและเท้าเปื่อย และโรคเฮโมรายิกเซพติซีเมีย โดยสามารถสรุปแยกเป็นภาพรวมรายละเอียดพื้นที่ปศุสัตว์ได้ดังนี้

พื้นที่ปศุสัตว์เขต 8

ดำเนินการทำแบบสอบถามใน 2 จังหวัด จังหวัดละ 1 อำเภอ ได้แก่จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอทุ่งสง จังหวัดพังงา อำเภอเมือง ทั้ง 2 อำเภอเป็นอำเภอที่พบการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2562

1. การดำเนินงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

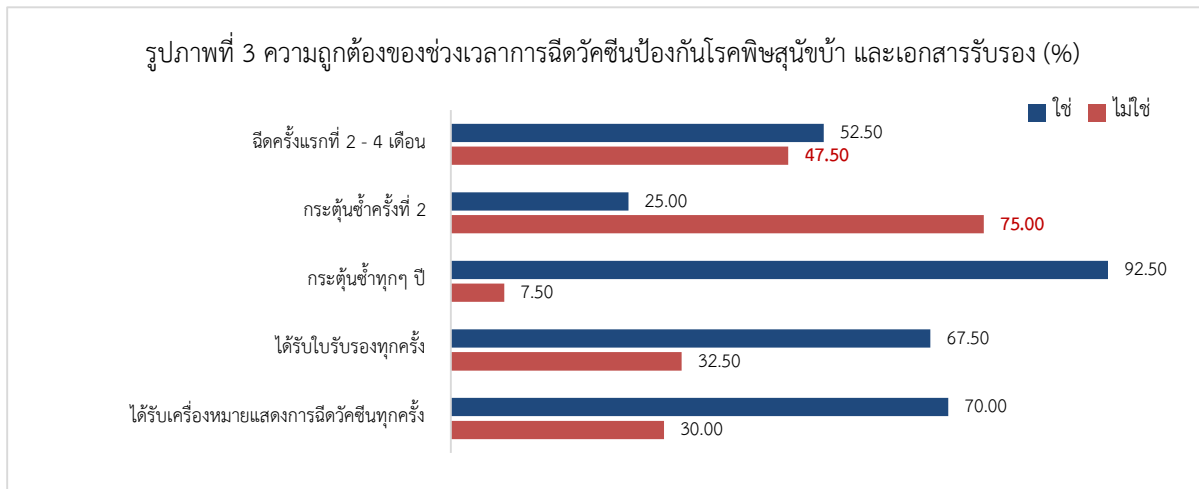
จากการสุ่มติดตามการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันพิษสุนัขบ้าพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ในเจ้าของสัตว์รวมทั้งสิ้น 42 ราย เลี้ยงสุนัข 24 ราย เลี้ยงแมว 8 ราย เลี้ยงทั้งสุนัขและแมว 10 ราย พบสุนัข 93 ตัว ฉีดวัคซีนแล้ว 92 ตัว (98%) แมว 37 ตัว ฉีดวัคซีนแล้ว 32 (86%) สาเหตุที่ทำให้สัตว์บางส่วนไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าส่วนใหญ่เนื่องจาก สัตว์อายุน้อย และไม่สามารถจับบังคับได้ ลักษณะการเลี้ยงส่วนใหญ่ (52%) เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยตลอดเวลา ไม่มีการจำกัดพื้นที่

จากการทำแบบสอบถามพบว่าเจ้าของสัตว์ 8 ราย (20% ของการสอบถาม) เจ้าของสัตว์เป็นผู้ดำเนินการฉีดวัคซีนเอง จึงได้ทำการสอบถามความถูกต้องของการฉีดวัคซีนปรากฏว่า มีเจ้าของสัตว์ที่ดำเนินการถูกต้องคือ ฉีดวัคซีนเข้าบริเวณใต้ผิวหนัง ปริมาณ 1 ซีซี เช็ดทำความสะอาดบริเวณที่ฉีดด้วยแอลกอฮอล์ และเปลี่ยนหัวเข็มทุกครั้ง จำนวน 1 ราย (12%)

1.1 ความถูกต้องของช่วงเวลาการฉีดวัคซีน และการกระตุ้นภูมิคุ้มกัน

พบว่าเจ้าของสัตว์ 19 ราย (47.50%) ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าให้สัตว์ในช่วงอายุ 2 - 4 เดือน และ 30 ราย (75%) ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนกระตุ้นซ้ำหลังจากฉีดเข็มที่ 1

1.2 ความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า

ดำเนินการสอบถามจำนวน 7 ข้อ จากการประมวลผลพบว่าเจ้าของสัตว์เลี้ยงมีความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าดี มาก (ค่ากลางของข้อมูลตอบถูกต้องอยู่ที่ 6 ข้อ คิดเป็น 85.71%) คำถามที่พบว่าเจ้าของสัตว์มีความเข้าใจที่คาดเคลื่อน ได้แก่เจ้าของสัตว์ที่คิดว่าสัตว์ที่ป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้ามีอาการดุร้ายเท่านั้น จำนวน 23 ราย (56.10%)

คำถามความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิดสามารถป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้ ใช่หรือไม่	95.24	4.76
สุนัข/แมวที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะต้องมีอาการดุร้ายเท่านั้น ใช่หรือไม่	43.90	56.10
อาการของโรคพิษสุนัขบ้าที่ท่านทราบเป็นอย่างไร	97.62	2.38
เมื่อสัตว์เป็นโรคพิษสุนัขบ้าแล้วสามารถรักษาให้หายขาดได้ใช่หรือไม่	57.14	42.86
เชื้อโรคพิษสุนัขบ้าแพร่เชื้อผ่านทางน้ำลายใช่หรือไม่	100	0
หากท่านถูกสุนัข/แมวไม่ทราบประวัติกัดหรือข่วนผิวหนังจนมีเลือดออก ท่านจะไปพบแพทย์ทันที ใช่หรือไม่	100	0
กรณีวัว หรือ หมู ถูกสุนัขที่คาดว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัด แล้วตาย ท่านจะนำมารับประทานใช่หรือไม่	76.19	23.81

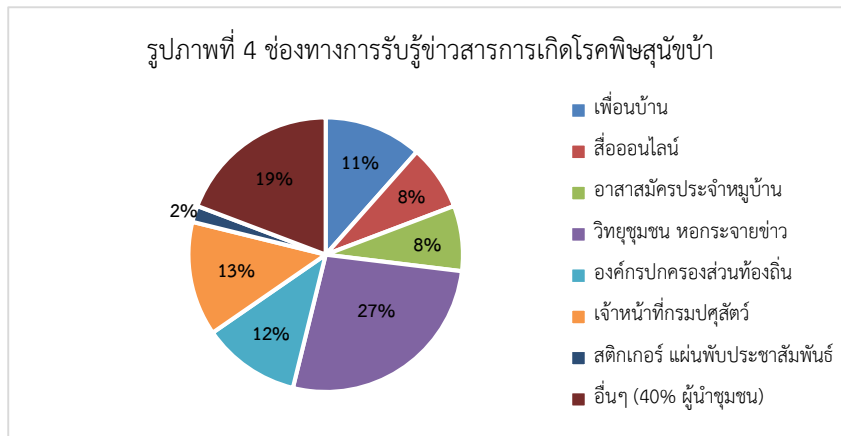
1.3 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานของ พรบ.โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2558

ดำเนินการสอบถามจำนวน 3 ข้อ จากการประมวลผลพบว่าเจ้าของสัตว์เลี้ยงมีความรู้เกี่ยวกับ กฎหมายพื้นฐานของ พรบ.โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2558 ในระดับดี (ค่ากลางของข้อมูลตอบถูกต้องอยู่ที่ 2 ข้อ คิดเป็น 66.67%) โดยมีรายละเอียดดังนี้

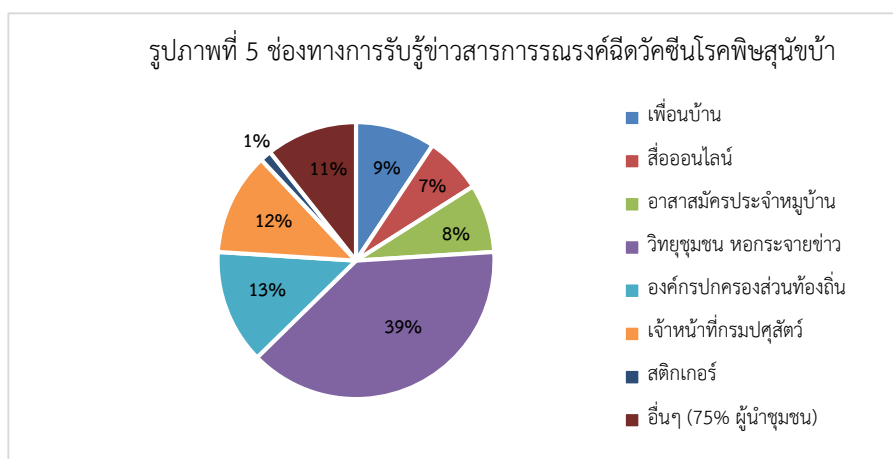
คำถามความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ พรบ.โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2558	ทราบ (ร้อยละ)	ไม่ทราบ (ร้อยละ)
หากไม่นำสุนัข หรือแมว ไปฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าถือว่าเจ้าของสัตว์ทำผิดกฎหมาย และต้องเสียค่าปรับ	69.05	30.95
ผู้ฉีดวัคซีนจะต้องเป็นนายสัตวแพทย์ สัตวแพทย์ และผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์เท่านั้น	78.57	21.43
หากไม่แสดงเครื่องหมายว่าสัตว์ได้รับการฉีดวัคซีนแล้ว (tag ห้อยคอ) ถือว่าผิดกฎหมาย และต้องเสียค่าปรับ	73.81	26.19

1.4 ข่าวสารการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า และข่าวสารการรณรงค์ฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า

จำนวนเจ้าของสัตว์ 42 ราย เคยได้รับข่าวสารการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า 38 ราย (90.47%) ไม่เคยได้รับข่าวสารการเกิดโรคพิษสุนัขบ้า 4 ราย (9.53%) โดยผู้ที่เคยได้รับข่าวสาร ได้รับข้อมูลผ่านช่องทางต่อไปนี้

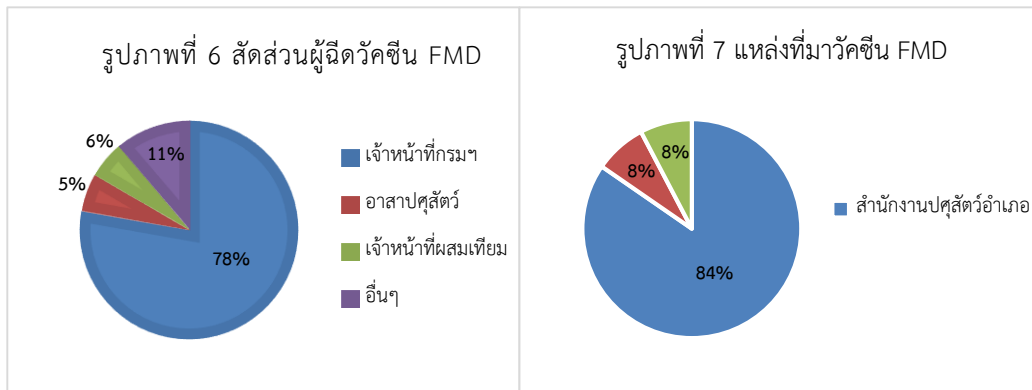
จำนวนเจ้าของสัตว์ 42 ราย เคยได้รับข่าวสารการรณรงค์ฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้า 42 ราย (100%) โดยผู้ที่เคยได้รับข่าวสาร ได้รับข้อมูลผ่านช่องทางต่อไปนี้

2. การดำเนินงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย

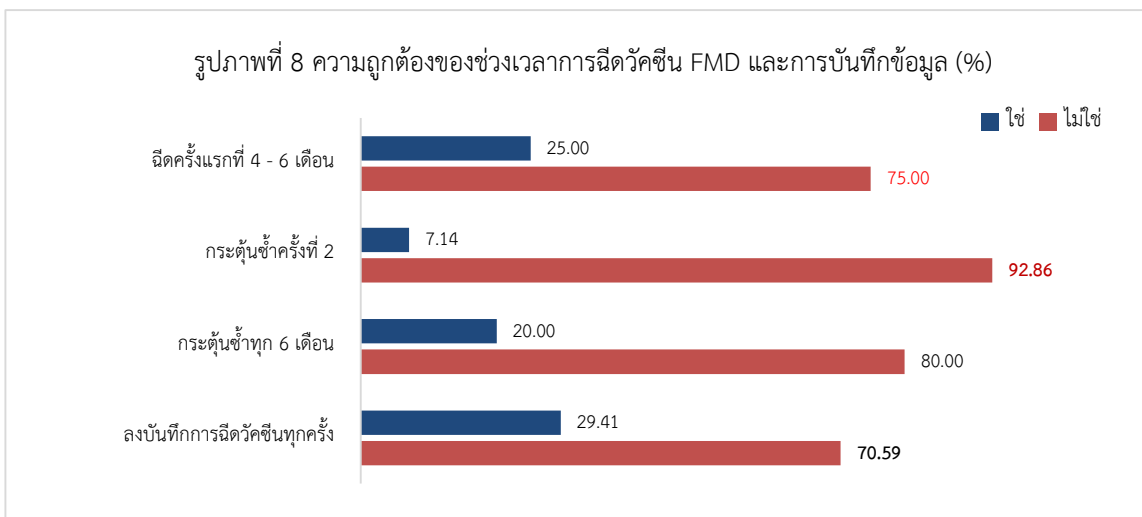
2.1 การดำเนินงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย

จากการสุ่มติดตามการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคปากและเท้าเปื่อยในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ในเกษตรกรรวมทั้งสิ้น 22 ราย โคเนื้อ 22 ราย แพะ 1 ราย ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อย 18 ราย (81.81%)

2.1.1 ความถูกต้องของช่วงเวลาการฉีดวัคซีน และการกระตุ้นภูมิคุ้มกันโรคปากและเท้าเปื่อย

พบว่าเจ้าของสัตว์ 12 ราย (75%) ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนครั้งแรกให้สัตว์ที่อายุ 4 – 6 เดือน เกษตรกร 12 ราย (92.86%) ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีนกระตุ้นซ้ำหลังจากฉีดเข็มที่ 1 เกษตรกร 13 ราย (80%) ไม่ได้ดำเนินการกระตุ้นวัคซีนทุก 6 เดือน ตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด และ 12 ราย (70.59%)

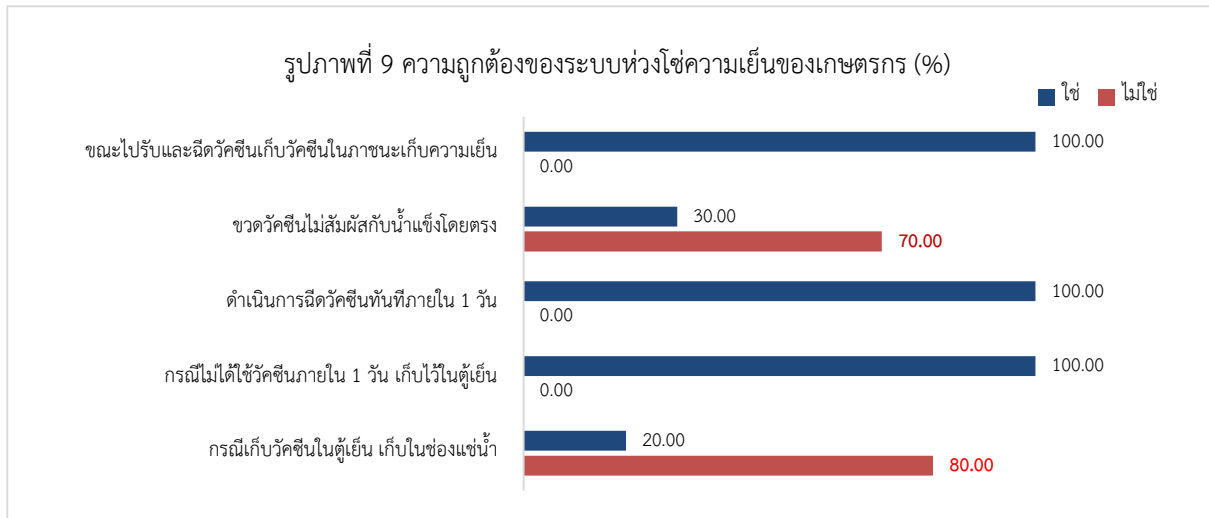

2.1 การดำเนินงานฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอบวม

จากการสุ่มเกษตรกรในพื้นที่ไม่พบเกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือ

3. ระบบห่วงโซ่ความเย็นในกรณีที่เกิดการระบาดวัคซีนมาดำเนินการฉีดเอง

เจ้าของสัตว์ และเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เคยรับวัคซีนมาดำเนินการฉีดเอง จำนวน 10 ราย (16.39%) และไม่
เคยรับวัคซีนมาดำเนินการฉีดเอง จำนวน 51 ราย (83.61%) ผู้ที่เคยรับวัคซีนมาดำเนินการฉีดเองมีการปฏิบัติดังนี้

4. ทศนคติต่อวัคซีนและการฉีดวัคซีน

เกษตรกรดำเนินการตอบแบบสอบถามจำนวน 65 ราย เกษตรกรจำนวน 62 ราย คิดว่าการทำวัคซีนเป็นสิ่ง
ที่จำเป็น และ 44.06% มีความคาดหวังและเข้าใจว่าวัคซีนจะสามารถป้องกันโรคได้ 100% และ 45.76% คิดว่าเมื่อ
ฉีดวัคซีนให้สัตว์แล้ว สัตว์ยังสามารถเป็นโรคนั้นได้ แต่อาการจะไม่รุนแรงเท่ากับตัวที่ไม่ได้ดำเนินการฉีดวัคซีน

5. ความพร้อมกรณีหน่วยงานรัฐไม่ได้สนับสนุนวัคซีน

จากการสอบถามเกษตรกร 55 ราย พบว่า 65.45% สามารถหาซื้อวัคซีนเพื่อฉีดป้องกันโรคในสัตว์ได้เอง
กรณีไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และ 25 ราย (46.29%) สามารถฉีดวัคซีนให้สัตว์เองได้กรณีที่ไม่มีเจ้าหน้าที่
ดำเนินการฉีดให้ แต่ส่วนใหญ่ 54 ราย (96.42%) ยังมีความเห็นว่า เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เป็นผู้ที่เหมาะสมในการฉีด
วัคซีนให้แก่สัตว์ โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากเป็นผู้มีความรู้ มีประสบการณ์และความชำนาญ

6. ความพึงพอใจและการประชาสัมพันธ์

เกษตรกร 61 ราย (49.18%) รู้สึกพึงพอใจ และ 44.26% รู้สึกพอใจอย่างมากกับกิจกรรมการณรงค์ให้ฉีด
วัคซีนป้องกันโรคในสัตว์ และเกษตรกรมีความเห็นว่าช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดคือหอกระจายข่าวประจำ
หมู่บ้าน โดยอยากให้กรมปศุสัตว์เพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางดังกล่าว